

ALİ KAZMA, FINIS TERRAE, 2019, ÇİFT KANALLI SENKRONİZE HD VİDEO, GALERİ NEV İSTANBUL'UN İZİNİYLE

Hareketli görüntüde, *görüntü hareket etmezken* hareket eden nedir?

Yazı: Ali Kazma

Videolarda mekân ile çalışırken kameram her zaman tripodun üzerinde sabitlenmiş bir şekilde durur. Kamera hareketi yoktur. Rüzgar ya da yere sağlam basmayan bir tripod yüzünden görüntüde titreme ya da belli belirsiz bir hareket olmasından imtina ederim. Videolara rastgele bakan biri anlık gördüğü kareleri fotoğraf kareleri ile karıştırabilir.

Aslında, hareketsiz bir nesneyi gösteren hareketli görüntü ile aynı nesneyi gösteren fotoğraf arasında çok derin farklar vardır.

Videodaki ilk ve en bariz fark sestir. Her mekânın kendine özgü bir ses tonu, rengi vardır. Video görüntüyle birlikte sesi de kaydettiğinden bu unsur videonun bir parçası haline gelir. Bazı mekânlar diğerlerinden daha sessiz olsa da -sanatçı ya da yönetmen çıkarmaya karar vermedikçe- istisnasız her mekânın sesi vardır.

İkinci fark ise, hareketli görüntünün hiçbir zaman donuk olmamasıdır. Film ya da video görüntü üretim sürecinin parçaları olan analog veya elektronik dalgalanmaları kendi içine alır. Bu gren ve küçük girinti çıkıntılar, görüntüye saniyede 25 kere hayat üfler. Hareketli görüntü, kendi yapım sürecinin izlerini derisinde taşır.

O anda durağan gözüke de filmdeki görüntü her zaman hareket etme potansiyeline sahiptir. Hareketi küçük bir rüzgar, bir örümcek ya da uzakta hareket eden bir gemi tetikleyebilir. Belki de çektiğiniz karenin hemen dışında bir kutup tilkisi avlanmaktadır ya da bir uçak biraz evvel film karenizin sınırlarını aşmış Norveç'e doğru hareket etmiştir.

Bu durumda filmdeki durağan görüntü, içeriden ya da dışardan kendisine nüfuz edecek olana karşı korunmasızdır. Karenin içinde ya da dışında bilinmeyen bir değişiklik oluşuyor olma ihtimali seyircide bir beklenti ve tedirginlik yaratır. Bu his, karşısındaki görüntüden yola çıkan ama insanın kendi hayal dünyasına dalarak gerçekleştirdiği bir düşünme şekli yerine, ekrandaki görüntüye ve bu ana sıkı sıkıya bağlı bir tefekkür haline yol açar.

Bunun yanı sıra filmdeki görünüşte durağan bir görüntünün bile gerçekte her zaman akış halinde olduğunu bilmek, hayal gücüne ve görüntüye bir karmaşıklık katmanı daha ekler. Görünür olsun veya olmasın, herhangi bir anda, ay hareket etmekte, sevgili yaşanmakta ve görkemli sığınak yavaş yavaş yıkılmaktadır.

Görüntüde bir hareket olduğunu ve bunu benim göremediğimi bildiğim zaman, zamanın diğer ölçek ve sıçramalarını hayal edebiliyorum; gerçekleşmek için binlerce ya da milyonlarca yıla ihtiyaç duyan adımları.

Hareketli görüntü bize bu diğer zamanları bir an için görme ve hayal etme imkanı veriyor.

Paradoksal olarak, bunu en güçlü olarak hissettiğiniz anlar hareketli görüntünün hareketsiz olduğu anlar olabilir.

Kameranın herhangi bir hareketi, ister ayrıntılı olarak planlanmış ve elektronik bir araçla yapılmış bir pan olsun, ister basitçe elle tutulan kamera çekimi olsun, insan ritmini, ve insan için algılanabilir ve kabul edilebilir olanı öne çıkarır. Başka bir deyişle, bizim zaman algı ve ölçeğimiz görünür olur.

Bu müdahale, insanlar ile şeylerin zamansallıklarının ve bakışlarının ancak uç zihinsel alanlarda ve zorlukla gerçekleşebilecek olan buluşmalarını engeller. Bu buluşma, izleyiciden yüksek bir konsantrasyon ve sadakat, imgelerden de tereddütsüz bir dürüstlük ve ısrarı gerektirir.

İnsan, videoda kesintisiz olarak yer alan bu imgelere azimle bakarken, suyun kayaların çatlaklarındaki sabırlı çalışmasını ya da güneşin hayal edilemeyecek sıcaklıklarda kendi kendini tüketiyor oluşunu hatırlayabilir; kendini gündelik olandan ayırtırmaktan ve anlaşılamayana dikkatle bakmak ve yüzleşmekten alıkoyamaz.

Bu şekilde, filmdeki hareketsiz görüntü uzayda bulunduğu düşünülen anlaşılması zor solucan delikleriyle karşılaştırılabilir; farklı zaman ölçekleri ve alanları arasında beliriveren bu kanal veya bağlantı, kalıcı olan ve ayrılmakta olan arasında beklenmedik bir karşılaşmayı mümkün kılar.